

Ukážka č.1

Vrchol Sitna býval prirodzenou pevnosťou, v ktorej sa okolitý ľud skrýval a bránil pred nepriateľom, najmä v dobách tatárskych a tureckých nájazdov. Pod holým temenom Sitna sa rozkladá priestranná lúka, ktorá sa ešte aj dnes nazýva „tatárska“. Na tejto lúke vraj kedysi obliehali Tatári na vrchole ukryté obyvateľstvo.

Obliehanie trvalo skoro sedem rokov. Hladní obyvatelia z dediny sa chceli vzdať nepriateľovi. Podarilo sa im však nepriateľa oklamať. Zo zvyškov poslednej múky upiekli koláč veľký ako koleso. Zhodili ho medzi Tatárov s odkazom, že ak ich budú obliehať ďalších sedem rokov, stále budú jesť také koláče. Keď Tatári videli, že obyvateľov Sitna neprinúti tak ľahko vzdať sa – odišli.

Zdroj: Tatári pod Sitnom

1. V ktorej možnosti je správne uvedený literárny žáner ukážky:

- (A) bájka
- (B) báj
- (C) povest'
- (D) rozprávka

2. Ktoré vlastné mená sú napísané správne?

- (A) Sitnian, Prievidzan, Komárňan
- (B) Bratislavčan, Nitran, Prešovčan
- (C) Levičan, Modrančan, Levočan
- (D) Martinčan, Trenčan, Nitrančan

3. Vyznačte možnosť, kde sú všetky slová po obojakej spoluhláske s y/ý:

- (A) okolitý, ukryté, tureckých, veľký
- (B) holým, kedysi, hladní
- (C) býval, skrýval, obyvateľstvo, pomýšľali,
- (D) tatárskych, nazýva, zvyškov

4. Hladní obyvatelia z dediny sa chceli vzdať nepriateľovi. Napíšte v správnom poradí vetné členy.

Ukážka č. 2

V osídlach sa často vyskytujú osy. Patria medzi spoločenský blanokrídly hmyz, ktorý žije v jednoročných spoločenstvách podobne ako čmele. Oplodnená samička prezimuje a na jar zakladá hniezdo. Niektoré druhy stavajú hniezdo voľne, iné v dutinách alebo v zemi. Hniezdo tvoria pláсты zo šesťbokých buniek obalené ochranným obalom. Je z papierovej hmoty, ktorú osy tvoria rozžutím dreva so slinami. Matka kladie vajíčka až do konca leta, robotnice rozširujú hniezdo a krmia potomstvo.

Dospelé osy sa živia sladkými šťavami, pre larvy lovia hmiz a iné drobné bezstavovce. Samičky – robotnice majú žihadlo spojené s jedovou žľazou. Žihadlo im umožňuje omráčiť lovený hmyz a brániť sa.

Zdroj: Biológia pre 2. ročník osemročných gymnázií, str. 39

5. Vyberte možnosť, v ktorej prídavné mená vznikli skladaním:

- (A) ochranným, lovený, spoločensky
- (B) vyskytujú, oplodnená, sladkými
- (C) jedovou, papierovej, obalené
- (D) blanokrídly, jednoročných, šesťbokých

6. Vyberte možnosť, kde je veta, pravopisne správne napísaná:

- (A) Osi sa živia sladkými šťavami, pre larvy lovia hmiz.
- (B) Osi sa živia sladkými šťavami, pre larvy lovia hmyz.
- (C) Osi sa živia sladkými šťavami, pre larvy lovia hmyz.
- (D) Osi sa živia sladkými šťavami, pre larvy lovia hmiz.

7. Označte slovný druh podčiarknutého slova: zo šesťbokých buniek:

- (A) prídavné meno
- (B) číslovka
- (C) príslovka
- (D) podstatné meno

8. Vyberte možnosť, v ktorej je slovo so slabikotvornou spoluhláskou:

- (A) V osídlach sa často vyskytujú osy.
- (B) Samičky – robotnice majú žihadlo spojené s jedovou žľazou.
- (C) Matka kladie vajíčka až do konca leta, robotnice rozširujú hniezdo a krmia potomstvo.
- (D) Žihadlo im umožňuje omráčiť lovený hmyz a brániť sa.

9. Označte možnosť, kde sa nachádzajú len predložky, ktoré sa viažu s genitívom:

- (A) z papierovej hmoty, do konca leta, dreva so slinami
- (B) v osídlach, v jednoročných spoločenstvách, v dutinách
- (C) zo šesťbokých buniek, pre larvy, s jedovou žľazou
- (D) do konca leta, zo šesťbokých buniek, okrem larvy

10. Označ správnu odpoveď na otázku: Ako vzniká ochranný obal plástov ?

- (A) rozžutím dreva so slinami
- (B) zakladaním hniezda
- (C) liahnutím
- (D) zo sladkej šťavy

11. Vyberte možnosť, v ktorej sa nachádzajú podstatné mená v lokáli :

- (A) so slinami, do konca leta, s jedovou žľazou
- (B) v spoločenstvách, v dutinách , v zemi
- (C) zo šesťbokých buniek, z papierovej hmoty, pre larvy
- (D) na jar, v osídlach, na jeseň

Ukážka č. 3

Literatúra

V triede sú všetci ticho ako myšky. Takže je jasné, že máme literatúru. Nie, že by sme na iných hodinách kričali alebo odporovali učiteľom, ale literatúra je literatúra. Pani učiteľka má rada poriadok. Vo všetkom. Aj učivo opakujeme systematicky, ročník po ročníku.

„Takže, dnes budeme pokračovať v opakovaní. Skončili sme pri slovenskom romantizme. Kto mi vie vymenovať hlavných predstaviteľov?“ opýtala sa pani učiteľka.

Keďže všetci vieme, že štúrovci sú jej srdcovka, nik z nás si nedovolí túto tému neovládať. O chvíľku sú všetky ruky hore.

„Tak, Tomáš, hovor!“ vyzve pani učiteľka Tomáša sediaceho v prvej lavici. Vyvoláva ho často, lebo sa pred dvomi týždňami zabudol naučiť báseň. Odvtedy síce všetko vedel, ale pani učiteľka sa bojí, aby „nezaspal na vavrínoch“.

„Ludovít Štúr, Jozef Miloslav Hurban, Samo Chalupka, Janko Kráľ, Ján Botto...“ Tomáš ani nestihol dohovoriť, keď ho pani učiteľka prerušila: „Áno, aj Ján Botto. My sme sa od neho učili niečo naspamäť a ja by som si to rada vypočula. Čo ty na to ?“

Tomáš síce trochu pobledol, ale hneď spustil.

Ján Botto – Žltá ľalija (úryvok)

*Stojí, stojí mohyla.
Na mohyle zlá chvíľa,
Na mohyle trnie, chrastie
a v tom trní, chrastí rastie,
rastie kvety rozvíja
jedna žltá ľalija.
Tá ľalija smutno vzdychá:
Hlávku moju trnie pichá
a nožičky oheň páli –
pomôžte mi v mojom žiali!*

*Idú dievky z dediny,
polievajú kvetiny,
polievajú ľalije –
a hrob všetko popije.*

*Idú chlapci s topory,
sečú ako do hory –
a to trnie i chrastie
jak ho zotnú, tak zrastie.*

*A ľalija smutne vzdychá:
Hľádku moju trnie pichá
a nožičky oheň páli –
pomôžte mi v mojom žiali!*

„Výborne, Tomáš, za jedna! No, vidíš, že sa to dá!“ usmiala sa na Tomáša pani učiteľka. Bolo vidieť, že je spokojná. To mám na nej najradšej. Je síce prisna, ale spravodlivá.

Zdroj: http://zlatyfond.sme.sk/dielo/84/Botto_Zlta-lalija/1

12. Z textu vyplýva, že:

- (A) už celá trieda ovláda učivo o štúrovcoch.
- (B) pani učiteľka systematicky recituje.
- (C) Tomáš sa pri recitovaní pokojne usmieval.
- (D) na literatúre aj myšky sedia potichu.

13. Vyberte nesprávne tvrdenie.

- (A) Tomáš sedí v triede v prvej lavici.
- (B) V triede na literatúre vždy vládne ticho.
- (C) K štúrovcovi má slovenčinárka citový vzťah.
- (D) Štúrovcov nevedel vymenovať nikto.

14. Z ukážky vyplýva, že pani učiteľka sa bojí, aby:

- (A) Tomáš nezabudol báseň Žltá ľalija.
- (B) na hodinách literatúry Tomáš nepodľahol spánku.
- (C) sa Tomáš neuspokojil s dosiahnutým úspechom.
- (D) Tomáš v škole nepociťoval trému.

15. V ktorej možnosti je správne určené slovo srdcovka?

- (A) zdrobnenina, expresívne
- (B) slangové, nespisovné
- (C) archaické, spisovné
- (D) nárečové, nespisovné

16. Prepíšte názov básne do súčasnej spisovnej slovenčiny.

17. V ktorom slovníku nájdete význam slova topor (tesárska sekera)?

- (A) Malý synonymický slovník
- (B) Slovník koreňových morfémi
- (C) Krátky slovník slovenského jazyka
- (D) Pravidlá slovenského pravopisu

18. Vyberte možnosť, kde je uvedená nepravdivá odpoveď:

- (A) Romantizmus je umelecký smer, ktorý v tvorbe presadzuje slobodnú tvorivosť.
- (B) Romantizmus je umelecký smer, ktorý do popredia kladie ľudovú tvorbu.
- (C) Romantizmus je umelecký smer, ktorý zahŕňa všetky ľúbostné básne v literatúre.
- (D) Romantizmus je umelecký smer, ktorý zobrazuje romantického hrdinu ako individualistu.

19. Doplňte tvrdenie:

V básni v ukážke č.3 autor použil rým, ktorý má schému

20. Označ nesprávne tvrdenie o Bottovej básni.

- (A) Má jednoduchý dej a patrí do epiky a nekončí sa tragicky.
- (B) Je to lyricko – epická skladba a má jednoduchý dej, písaná vo veršoch.
- (C) Má smutný dej, ktorý sa stupňuje.
- (D) Ponáša sa na žánre ľudovej slovesnosti.

Ukážka č.4

Hrad Devín sa pokladá za najstarší hrad na Slovensku. Jeho areál bol osídlený už v predhistorickej dobe a tvorili jedno z centier Veľkej Moravy. Devín je symbolom slovanskej vzájomnosti a boja Slovákov za slobodu a národnú samostatnosť.

Štúrovci, ktorí organizovali vychádzky na Devín, obnovili jeho slávu v prvej polovici 19. storočia. Chodili tam v rámci návštev „rovov dávnej slávy“, keď počas prázdnin navštevovali aj iné historické miesta na Slovensku. Devínsky hrad je národnou kultúrnou pamiatkou. Štátna prírodná rezervácia Devínska Kobyla sa rozprestiera medzi Devínskou Novou Vsou a Devínom. Na tomto území sa vyskytuje 234 druhov húb, 110 druhov lišajníkov, 100 druhov machov a 110 druhov rastlín.

Zdroj: Hilda Sláviková: Poznávame svoju vlasť, Bratislava, SPN 1999,

str. 47

21. Vyberte možnosť, v ktorom rade sú správne napísané vlastné podstatné mená:

- (A) Veľká Morava, Slovensko, Hrad Devín
- (B) Devín, Štátna prírodná rezervácia, Slováci
- (C) Devínsky hrad, Devínska Kobyla, Devínska Nová Ves
- (D) Veľká Morava, slovak, hrad Devín

22. Vyberte možnosť, kde sa nachádza pomnožné podstatné meno:

- (A) prázdnin
- (B) vychádzky
- (C) lišajníkov
- (D) rastlín

23. Vyberte možnosť, v ktorej sú iba nezhodné prívlastky:

- (A) najstarší hrad, z centier Veľkej Moravy, národnú samostatnosť
- (B) v predhistorickej dobe, národnou kultúrnou pamiatkou, prírodná rezervácia
- (C) historické miesta, Devínsky hrad, na tomto území
- (D) hrad Devín, 234 druhov húb, 110 druhov rastlín

24. Označ, ktorý rok predstavuje 19. storočie:

- (A) 1934
- (B) 1843
- (C) 1943
- (D) 1743

25. Vyberte možnosť, v ktorej sú všetky slová pravopisne správne napísané:

- (A) v areáli, dva areály, dva symboly
- (B) v areály, dva areály, dva symboly
- (C) v areáli, dva areáli, dva symboli
- (D) v areály, dva areáli, dva symboli

Odpoved'ový hárok verzia „B“

Číslo úlohy :	Správna odpoved':
1.	C
2.	B
3.	C
4.	zhod. prívlastok, podmet, nezhodný prívlastok, prísudok, predmet
5.	D
6.	C
7.	A
8.	C
9.	D
10.	A
11.	B
12.	A
13.	D
14.	C
15.	B
16.	Žltá ľalia
17.	C
18.	C
19.	združený, aabb
20.	A
21.	C
22.	A
23.	D
24.	B
25.	A

